

Лекція 5: Методи і засоби навчання

Enter

1. Методи навчання і їх класифікація

LOGO

**Метод навчання – спосіб
упорядкованої,
взаємопов'язаної діяльності
вчителів та учнів, спрямованої
на вирішення завдань освіти,
виховання і розвитку в
процесі навчання.**

**Прийом навчання –
деталь методу, часткове
поняття щодо загального
поняття «метод».**

Методи навчання

За групами методів, які відображають взаємодію педагогів і учнів

1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

3. Методи контролю та самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності

За підгрупами домінуючих методів

1.1. Словесні, наочні, практичні

1.2. Індуктивні та дедуктивні

1.3. Репродуктивні та проблемно-пошукові

1.4. Самостійна робота й робота під керівництвом педагога

2.1. Стимулювання й мотивації інтересу до навчання

2.2. Стимулювання й мотивації об'язка й відповідальності в навчанні

3.1. Усного контролю й самоконтролю

3.2. Письмового контролю й самоконтролю

3.3. Лабораторно-практичного контролю й самоконтролю

За способом передачі знання

1. Словесні

2. Наочні

3. Практичні

За формою реалізації

БДВОПЗОР.1.1

ЯЦКЕЛ.2.1

АДСЕБ.3.1

РАНМЕС.4.1

ЮЛНКАДАТОБОР.5.1

2.1. ІЛЮС
ТРАЦ
ІЯ

2.2. ДЕМ
ОНС
ТРА
ЦІЯ

3.1. ПИС
ЬМ
ОВ
И
ВІК
ЛАД

3.2. ЛАБ
ОРА
ТОР
НА
РОБ
ОТА

3.3. ГРА
ФІЧ
НА
РОБ
ОТА

3.4. ТВО
РЧА
РОБ
ОТА

Класифікують методи навчання з урахуванням дидактичного завдання

LOGO

За джерелами передачі й характером
сприйняття інформації (С.Петровський, Е. Талант)

СЛОВЕСНІ

НАОЧНІ

ПРАКТИЧНІ

**За основними дидактичними завданнями, які
необхідно вирішувати на конкретному етапі
навчання (М. Данилов, Б. Єсіпов)**

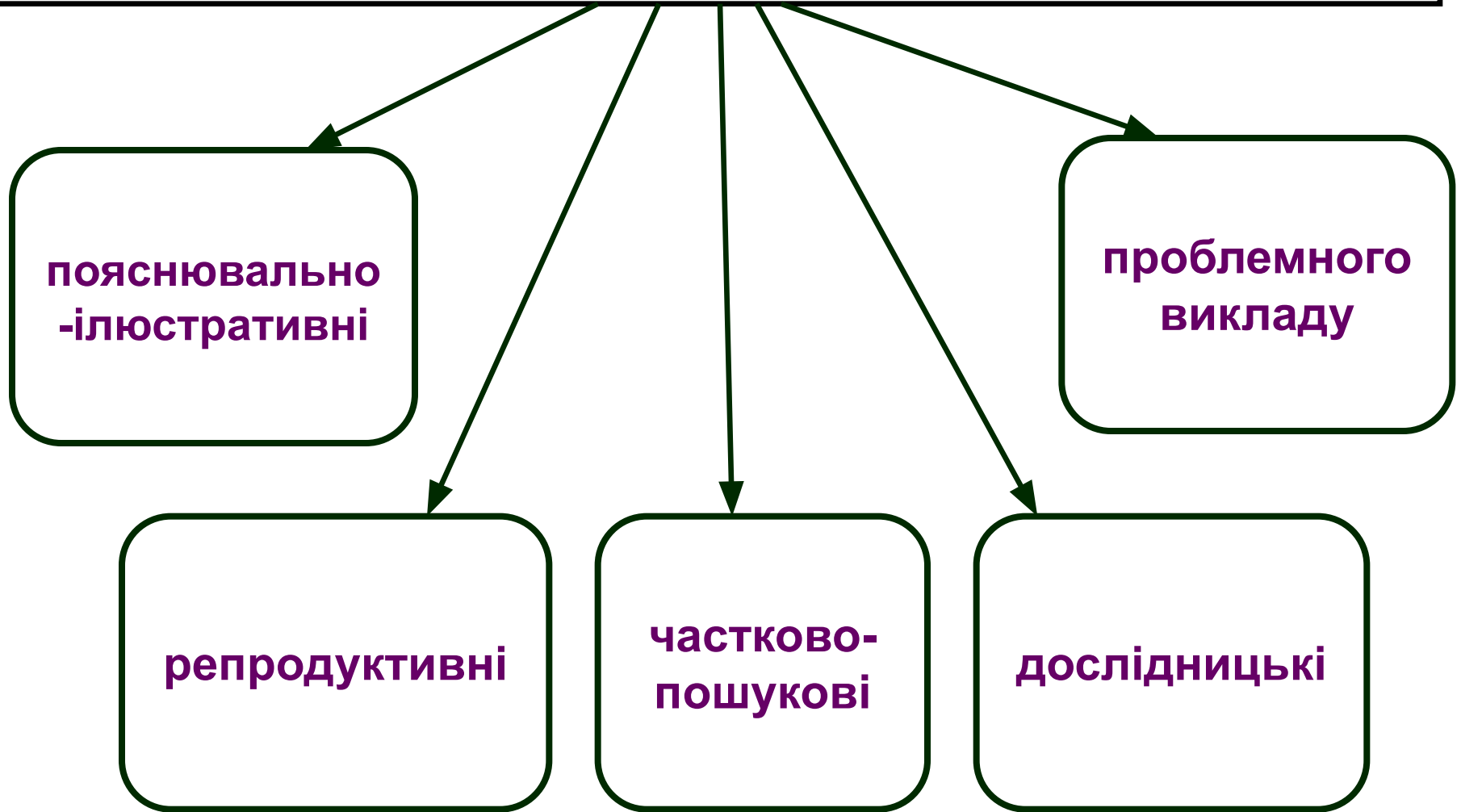
**методи
оволодіння
знаннями**

**формування
умінь і
навичок**

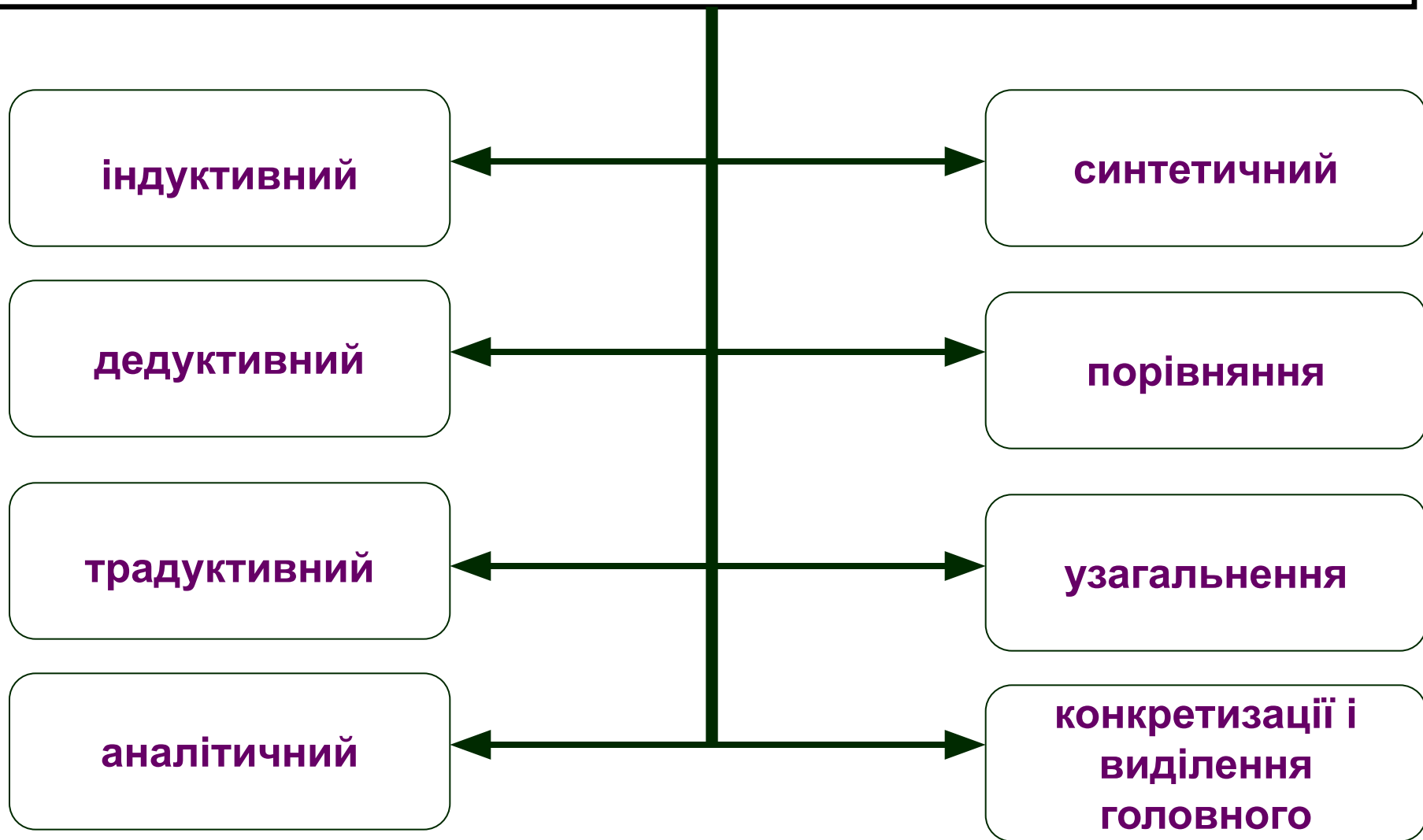
**застосування
отриманих
знань**

**умінь і
навичок**

За характером пізнавальної діяльності (М. Скаткін, І. Лернер)

На основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань методи поділяють на:

Групи методів навчання за Ю. Бабанським

Організація
та
здійснення
навчально-
пізнавальної
діяльності

Стимулювання
і мотивація
навчально-
пізнавальної
діяльності

Контроль і
самоконтроль
навчально-
пізнавальної
діяльності

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності

LOGO

Методи організації навчально-пізнавальної діяльності спрямовані на передачу і засвоєння учнями знань, формування умінь і навичок. До них належать словесні, наочні й практичні методи навчання.

Словесні методи навчання

(елементами цих методів є слово, усна розповідь учителя)

ПОЯСНЕННЯ

ІНСТРУКТАЖ

РОЗПОВІДЬ

**САМОСТІЙНА
РОБОТА З
ПІДРУЧНИКОМ**

ЛЕКЦІЯ

БЕСІДА

Пояснення — словесне тлумачення понять, явищ, принципів дій, приладів, наочних посібників, слів, термінів тощо.

Інструктаж — ознайомлення зі способами виконання завдань, використання інструментів, приладів і матеріалів, дотримання техніки безпеки, показ трудових операцій та організації робочого місця.

Розповідь — послідовне розкриття змісту навчального матеріалу.

Типи розповіді:

Художня розповідь — образний переказ фактів, учинків дійових осіб.

Науково-популярна розповідь ґрунтується на аналізі фактичного матеріалу, тому виклад пов'язаний з теоретичним матеріалом, з абстрактними поняттями.

Розповідь-опис дає послідовний виклад ознак, особливостей предметів і явищ навколишньої дійсності.

Лекція — усний виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Навчальні лекції за дидактичним
призначенням

Вступна

Заклучна

Тематична

Оглядова

Вступна лекція покликана дати загальне уявлення про завдання і зміст навчальної дисципліни, розкрити її структуру і логіку, взаємозв'язок з іншими дисциплінами, викликати в учнів інтерес до навчального предмета.

Тематична лекція присвячена певній темі курсу.

Оглядову лекцію читають учням перед іспитами.

У заключній лекції підбивають підсумки вивченого матеріалу з навчального предмета, виокремлюючи вузлові питання і зосереджуючи увагу на практичному значенні здобутих знань для подальшого навчання.

Інформаційна лекція - передбачає передавання учням інформації з певної навчальної дисципліни шляхом послідовного розкриття наукових фактів, явищ, процесів.

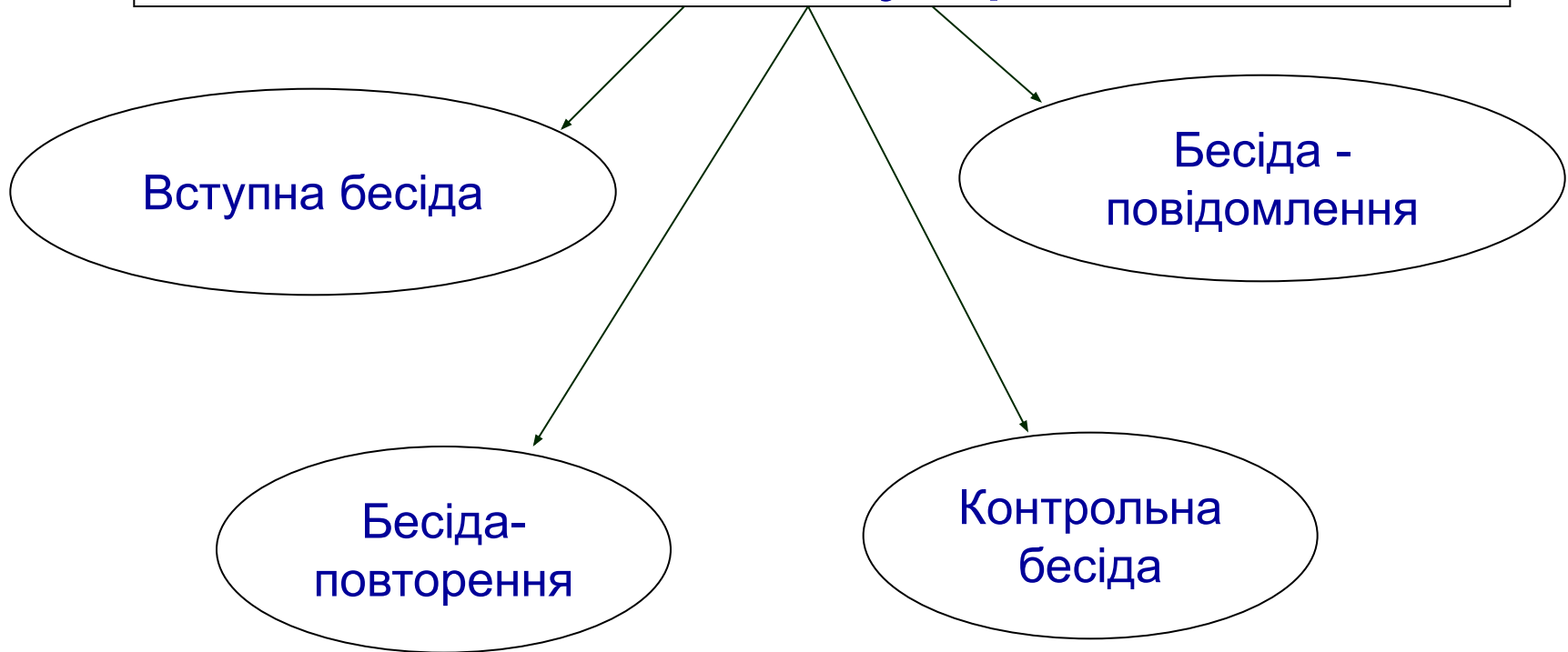
Проблемна лекція передбачає засвоєння нової інформації шляхом її «відкриття».

Лекція-візуалізація передбачає повідомлення інформації у візуальній формі.

Лекція вдвох передбачає проблемний виклад навчального матеріалу в діалозі двох учителів, що спонукає учнів порівнювати різні точки зору, осмислювати міжпредметні зв'язки, глибше усвідомлювати навчальний матеріал.

❖ **Бесіда — метод навчання, що передбачає запитання-відповіді.**

Види бесід за призначенням у навчальному процесі

Види бесід за характером діяльності учнів

- ❖ ***Робота з підручником — організація самостійної роботи учнів з друкованим текстом, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні.***

Види самостійної роботи з підручником

```
graph TD; A[Види самостійної роботи з підручником] --> B[Читання тексту підручника]; A --> C[Заучування текстів]; A --> D[Відповіді на запитання, подані в підручниках після тексту]; A --> E[Розгляд і аналіз учнями таблиць, малюнків та інших ілюстрацій];
```

Читання тексту підручника

Заучування текстів

Відповіді на запитання, подані в підручниках після тексту

Розгляд і аналіз учнями таблиць, малюнків та інших ілюстрацій

Наочні методи навчання

(полягають у використанні зображень об'єктів і явищ, конкретних образів, які безпосередньо сприймають учні)

ІЛЮСТРУВАННЯ

ДЕМОНСТРУВАННЯ

**САМОСТІЙНЕ
СПОСТЕРЕЖЕННЯ**

Ілюстрування – використання у навчальному процесі наочності (плакатів, карт, рисунків на дошці, картин та ін.) з метою оптимізації засвоєння знань.

Демонстрування – використання приладів, дослідів, технічних установок та ін.

Самостійне спостереження – безпосереднє сприймання явищ дійсності.

Практичні методи навчання

(передбачають різні види діяльності учнів і вчителя, але потребують великої самостійності учнів у навчанні)

ВПРАВИ

**ГРАФІЧНІ
РОБОТИ**

**ЛАБОРАТОРНІ
РОБОТИ**

**ДОСЛІДНІ
РОБОТИ**

**ПРАКТИЧНІ
РОБОТИ**

**МЕТОД
ПРОЕКТУ**

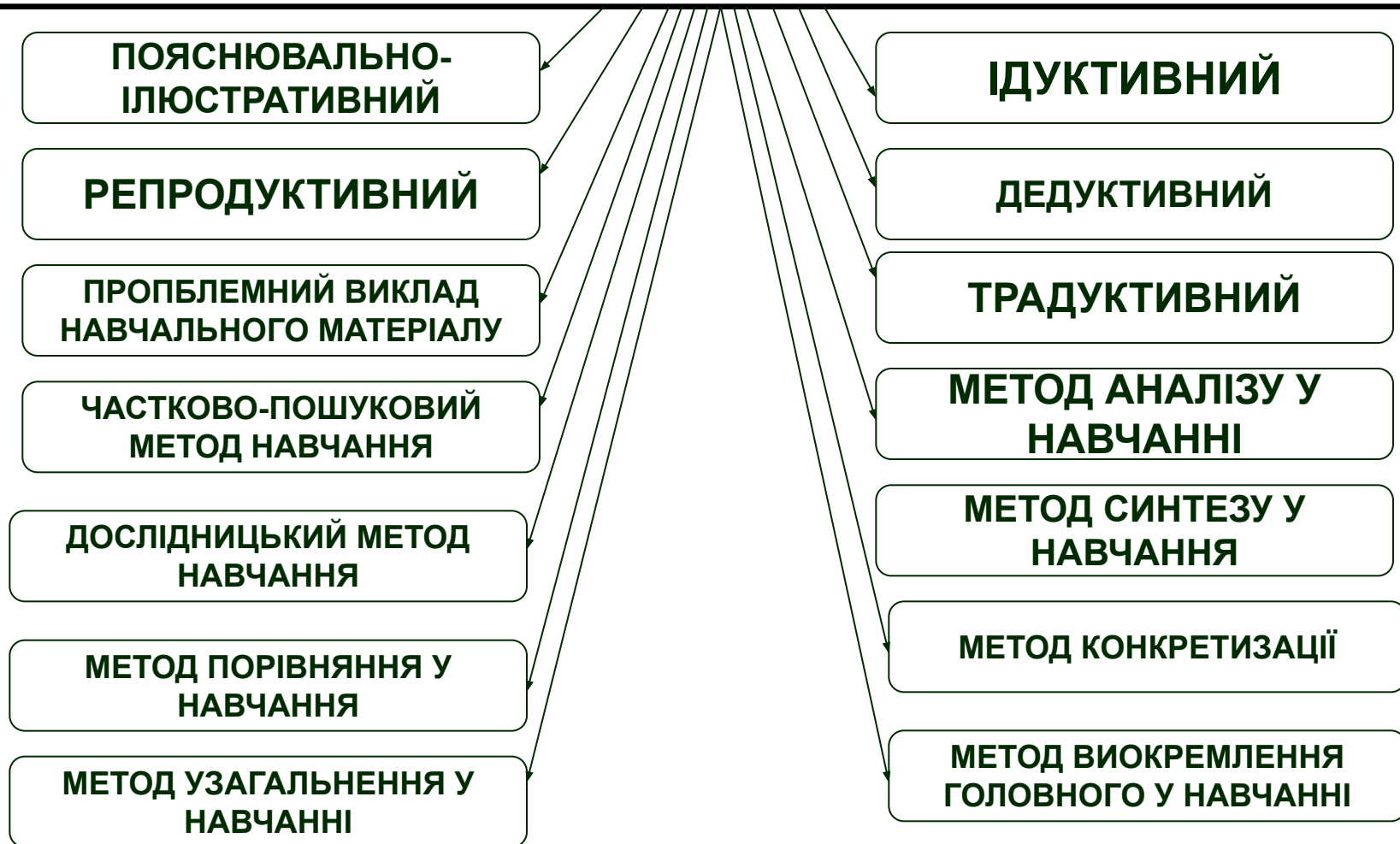
- ❖ **Вправи** — багаторазове повторення певних дій або видів діяльності з метою їх засвоєння, яке спирається на розуміння і супроводжується свідомим контролем і коригуванням.
- ❖ **Лабораторні роботи** — вивчення у шкільних умовах явищ природи за допомогою спеціального обладнання.
- ❖ **Практичні роботи** - вони передбачені навчальними програмами, їх виконують після вивчення теми чи розділу курсу.
- ❖ **Графічні роботи** — роботи, в яких зорове сприймання поєднане з моторною діяльністю школярів.
- ❖ **Дослідні роботи** — пошукові завдання і проекти, що передбачають індивідуалізацію навчання, розширення обсягу знань учнів.

Метод проекту — метод пошуку, така організація навчання, за якого учні набувають знань у процесі планування та виконання практичних завдань — проектів, що дає змогу тісно поєднувати теорію з практикою.

Проекти класифікуються за:

- напрямками діяльності (дослідницькі, інформаційні, прикладні);
- кількістю учасників (індивідуальні, парні, групові);
- тривалістю (короткочасні, середньотривалі, довгострокові);
- формами проведення (екскурсії, експедиції, дебати, "круглі столи", семінари, фестивалі, конференції, тренінги, аудіо- та відеопроєкти).

ІНШІ МЕТОДИ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2. Методи стимулювання навчальної діяльності учнів

LOGO

Методи формування пізнавальних інтересів

Метод навчальної дискусії

Метод забезпечення успіху в навчанні

Метод пізнавальних ігор

Метод створення інтересу в процесі викладання навчального матеріалу

Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу

Метод опори на життєвий досвід учнів

Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні

❖ ***Метод пізнавальних ігор.***

Пізнавальною грою є спеціально створена захоплююча розважальна діяльність, яка має неабиякий вплив на засвоєння учнями знань, набуття умінь і навичок.

❖ ***Метод створення інтересу в процесі викладання навчального матеріалу.***

Полягає цей метод у використанні цікавих пригод, гумористичних уривків тощо, якими легко привернути увагу учнів.

3. Методи контролю і самоконтролю у навчанні

Методи контролю і самоконтролю забезпечують перевірку рівня засвоєння учнями знань, сформованості вмінь і навичок.

З цією метою використовують методи усного, письмового, текстового, графічного, програмованого контролю, практичної перевірки, самоконтролю, а також методи самооцінки.

Метод усного контролю

**Індивідуальне
опитування**
(розгорнута
відповідь учня на
оцінку).

**Фронтальне
опитування**
(перевірка знань,
умінь і навичок
одразу багатьох
учнів)

**Ущільнене (комбіноване)
опитування дає змогу**
перевірити знання відразу
кількох учнів: один відповідає
усно, решта — за вказівкою
вчителя виконує певні
завдання.

- ❖ **Метод усної перевірки знань сприяє встановленню тісного контакту між учителем і учнем, дає змогу стежити за його думкою всьому класу, виявляти прогалини, неточності в знаннях учнів і відразу їх виправляти.**

- ❖ **Метод письмового контролю.** Суть цього методу полягає у письмовій перевірці знань, умінь та навичок.
- ❖ **Метод тестового контролю.** Передбачає він відповідь учня на тестові завдання за допомогою розставлення цифр, підкреслення потрібних відповідей, вставляння пропущених слів, знаходження помилок тощо.
- ❖ **Метод графічного контролю** - передбачає відповідь учня у вигляді складеної ним узагальненої наочної моделі, яка відображає певні відношення, взаємозв'язки у виучуваному об'єкті або їх сукупності.
- ❖ **Метод програмованого контролю.** Полягає він у висуванні до всіх учнів стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю (контрольних завдань, запитань).

- ❖ **Метод практичної перевірки.** Придатний він у процесі вивчення дисциплін природничої галузі, що передбачають оволодіння системою практичних умінь і навичок.
- ❖ **Метод самоконтролю.** Полягає цей метод в усвідомленому регулюванні учнем своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим цілям, вимогам, нормам, правилам, зразкам.
- ❖ **Метод самооцінки.** Він передбачає критичне ставлення учня до своїх здібностей і можливостей та об'єктивне оцінювання досягнутих успіхів.

Thank You!

Click to edit company slogan

www.themegallery.com